

Asia: VN/13888/2020

Hallituksen esitysluonnos rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1 Luku Yleiset säännökset

Pidämme lakiesityksen periaatetta, että rauhoitettujen lajien vahinkoja on ensisijaisesti ennaltaehkäistävä ja vasta toissijaisesti korvattava, kannatettavana.

Yleisenä kommenttina toteamme, että riistalinnut, erityisesti hanhet, aiheuttavat vastaavia vahinkoja kuin rauhoitetut lintulajit. Erityisesti metsähanhen kevätesiintyminen on viime vuosina voimistunut huomattavasti ja todennäköisesti myös niiden aiheuttamat satovahingot lisääntyneet.

Nykylainsäädäntö, jossa rauhoitettujen lintujen aiheuttamista vahingoista maksetaan korvauksia, mutta riistalintulajien aiheuttamista vahingoista korvauksia ei makseta, on ongelmallinen. Se on jo johtanut tuen väärinkäyttöksiin, joissa riistalintujen ja rauhoitettujen lintujen yhdessä aiheuttamiin vahinkoihin haetaan täysi korvaus ympäristöviranomaisilta. Riistalintulajien aiheuttamien vahinkojen korvaamattomuuden taustalla lienee ajatus siitä, että vahinko korvataan metsästysaikana saatavalla riistasaaliilla. Vahingot ja saalis eivät kohdistu kuitenkaan samoihin henkilöihin.

Mielestämme olisi loogista ja linnustonsuojelun hyväksyttävyyttä lisäävää, että myös riistalintulajien aiheuttamat vahingot korvataan samaan tapaan kuin rauhoitettujen lajien. Maatalousvahinkojen korvausten osalta nämä kannattaisi yhdistää yhdeksi menettelyksi.

2 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

-

3 luku Avustus vahinkojen ennaltaehkäisemiseen

Esityksen 10 §:n perusteluissa todetaan, että: ” Avustus olisi tarkoitettu tavaroiden ja palveluiden hankintaan, ennaltaehkäisemisestä aiheutuviin työkustannuksiin, tutkimukseen ja kehitystyöhön sekä lintupeltojen perustamiseen.”

Lintupeltojen perustamisen ja ylläpidon tulee mielestämme tapahtua maatalouden rahoitusmenettelyin, ei luonnonsuojelulainsäädännön korvausten kautta. Toimiakseen lintupeltojen tulee olla viljeltyjä ja niiltä tulee korjata satoa, koska vain siten pystytään ylläpitämään kulloinkin lintuja houkutteleva kasvillisuus.

Arvion mukaan (Lintupellot rauhoitettujen lintulajien aiheuttamien satovahinkojen ennaltaehkäisevänä keinona -selvitys) nykyisen suuruusluokan vahinkojen vähentämiseksi tarvitaan 3000-4500 hehtaaria lintupeltoa. 600 euron hehtaaritueella, niiden vuosikustannus olisi 1,8-2,7 miljoonaa. Mielestämme perusteluissa ei ole mielekästä mainita lintupeltojen perustamista, eikä tukea käyttää lintupeltojen perustamiseen kuin poikkeustapauksissa.

4 luku Korvaukset aiheutuneista vahingoista

VAKUUTUKSET

Vahingonkorvauksen suhde vakuutusinstrumentteihin on osin ristiriitainen. Lähtökohtaisesti yksityiset ja yritykset varautuivat poikkeustilanteisiin vakuuttamalla. Ajatus siitä, että valtion tulisi toimia vakuutusten korvaajana sen vuoksi, että tietyt luonnonarvot ovat suojeltuja, on outo. Valtion tuki voi estää vakuutusinstrumenttien kehittymisen ja markkinoiden syntymisen. Lintujen ja nisäkkäisen aiheuttamat rakennusvahingot korvaavia vakuutuksia on markkinoilla. Se, ettei niiden kattavuus vaihtelee yhtiöiden välillä, voidaan nähdä kilpailuetuina, joka todennäköisesti johtaa kysynnän kautta ehtojen laajentamiseen. Koska vakuutusinstrumentteja on saatavilla, ei rakennusvahinkojen korvausta valtion toimesta lähtökohtaisesti tarvita.

Lain perustelujen mukaan ”Vakuutusjärjestelmään siirtymistä ja valtion korvausten maksamisen lopettamista ei myöskään koeta tarkoituksenmukaiseksi, koska tällöin rauhoitettujen eläinten suojelusta aiheutuvat kustannukset ja vahinkoriskit siirrettäisiin valtiolta vahingonkärsijöille ja vakuutusyhtiöille.”

Luonnon monimuotoisuus vähenee niin kauan, kun luonnontilan heikentämisestä ei synny toimijoille kustannuksia, mutta monimuotoisuuden ylläpidosta aiheutuvat kustannukset ovat lähtökohtaisesti valtion korvattavia. Yksi askel tällä tiellä on luontovahinkojen korvauksen siirtäminen vahvemmin vakuutusjärjestelmien piiriin.

VAHINGONKORVAUKSEN OMAVASTUU

Esityksen mukaan vahingonkärsijöiden tulee sietää ei-merkittäväksi katsotut vahingot. Koska vastuu luonnon monimuotoisuudesta on kaikilla, tullee luonnossa toimijoiden hyväksyä luonnonmonimuotoisuuden ylläpidosta syntyviä kustannuksia. Ei-merkittävän rajaksi on esityksessä asetettu 170 euroa (16 §). Käytännössä korvauskynnys ylittyy esimerkiksi maatalousvahingoissa jo kunnan maatalousviranomaisten tarkastuskäyntien laskutuksesta. 170 euron vuotuinen korvauskynnys vaikuttaakin hyvin maltilliselta, kun otetaan huomioon, ettei kyse ole yksityishenkilöstä. Matala korvauskynnys lisää riskiä aikaisempaa pienempiä vahinkoja koskeviin korvaushakemuksiin ja voi vähentää sietokykyä, vaikka maatalouteen kuuluu keskeisesti se, että luonnonvaraiset eläimet syövät osansa sadosta. Lain tavoitteena on korvata merkittävät vahingot, vahingot, joilla on todellista merkitystä vahingon kärsijän taloudelle. Kehotamme ministeriötä harkitsemaan omavastuun kasvattamista.

5 luku Maakotkan ja kalasääsken pesintään perustuvat tuet

-

6 luku Hakemisen ja myöntämiseen liittyvät menettelyt

-

7 luku Erinäiset säännökset

-

Arkiomaa Aki
BirdLife Suomi ry